

zhaja vsak četrtak
in velja s poštnino
vred in v Mariboru s
pošiljanjem na dom
za celo leto K 5.—
za pol leta „ 2.60
za četrta leta „ 1.30

Naročnina se pošilja
upravitelstvu v tiskarni
sv. Cirila, koroške
ulice št. 5. List se
pošilja do odpovedi.

Deležniki katol. tis-
kovnega društva do-
bivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo

Pesamezni list dobé
se v tiskarni in pri
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 10 h.

Rekopial se ne vra-
tajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice,
če se natisne enkrat,
po 12 h, dvakrat 18 h,
trikrat 24 h.

Štev. 32.

V Mariboru, dne 10. avgusta 1899.

Tečaj XXXIII.

Krščanski socialci in mokračci v Mariboru.

Povišanje sladkornega davka je vse delavske in delavcem prijazne kroge neprijetno dirnilo. Delavcu in posebno še njegovi družini je namreč sladkor, s katerim si sladi kavo, važna vsakdanja potreba. S povišanjem sladkornega davka se je torej podražila delavcu v sedanjih razmerah neizogibna vsakdanja hrana. Samoumevno je, da tudi naše mariborsko delavstvo ni odobravalo novega davka. Saj ga bo tudi ono občutilo in težko nosilo. V obsojanju tega davka se krščanski socialci niso razločevali od mokraških socijev.

Prikladno bi bilo, da bi se mokračci veselili v tej zadevi enakega mišljenja vseh mariborskih delavcev. Toda ravno nasprotno. Da se je povišal sladkorni davek, to dejstvo so začeli izrabljati v svoje strankarske namene. Mokrački voditelji so izdali geslo: «Krščansko socialna stranka je zakrivila povišanje sladkornega davka, zato proč s krščanskimi socialci!» In naši mokračci, ki so se že davno odvadili samostalnega mišljenja in slepo sledijo svojim voditeljem, izgovarjali so za njimi te besede, ne da bi pomislili, kako bedastočo in neresnično oznanjujejo. Hujkanje se je širilo. Nekaterim krščanskim delavcem se je celo grozilo, da jih ljubeznjivi mokrački sodrugi pomečejo 1. avgusta iz delavnic, ako se istega dne resnično uveljavi zakon o povišanju. Seveda se naši somišljeniki niso ustrašili takih groženj, kajti predobro jim je znano, da so mokračci le pogumni v besedi, a pri kakem dejanju, tam

jih ni. Vendar se je zdelo voditeljem krščansko-socialnega gibanja v Mariboru potrebno, da skličejo somišljenike k zborovanju, na katerem se naj jasno pove, kdo je sokriv pri povišanju sladkornega davka in kako stališče zavzemajo krščanski socialci nasproti povišanju Zborovanje se je vršilo v nedeljo dne 6. avgusta v vrtni dvorani hotela «Stadt Wien».

Začetek zborovanja se je nadaljeval na 5. uro popoldne. Dvorana je bila polna delavskega ljudstva. Ker so bili tudi mokračci povabljeni, bilo je tudi precej socijev navzočih, vendar večino so imeli krščanski socialci. Jeden izmed sklicateljev otvori zborovanje, pozdravivši prijazno vse navzoče, ter predlaga volitev predsednika izmed vrste krščanskih socialcev. Socialdemokrat so ponujali svojega kandidata, a so ž njim pri volitvi z veliko manjšino propali. Ko se še določi podpredsednik in tajnik, podeli predsednik besedo g. dr. M. Mateku, da govori o jedini točki dnevnega reda: «Kdo je zakrivil povišanje sladkornega davka?» V tem hipu pa nastane v dvorani divjaški krik. Sociji so zahtevali besedo k opravičnemu redu. Predsednik izjavlja, da bi to dopustil drage volje, ako bi se kdo prej naznanil, a sedaj, ko je dal že referentno besedo, mu to ni več mogoče. Sociji se izgovarjajo, da so se prijavili k besedi, ter kažejo na predsedniško mizo, kjer je res ležal oznanilni listek. Ker pa je listek prišel celo natihome na mizo, ker se predsedniku ni vročil, niti so ga opozorili nanj, izjavlja, da ga sedaj ne more več uvaževati in povabi g. dr. Mateka, naj prične z govorom. A sedaj je bil ogenj v strehi. Kakor obsedeni

so skakali sociji raz prostore ter kričali o nasilstvu, o nepravilnosti in nezakonitosti. Ker to nič ni pomagalo, začeli so s psovanjem. Krščanski socialci so pokazali občudovanja vredno hladnokrvnost. S pomilovanjem so gledali razdivjane in razkačene mokračce. Tudi nekateri mokračci so se menda sramovali tega nastopa svojih sodrugov ter izdali parolo, da odidejo. Sedaj so podvojili sociji krik in psovanje ter v „genzemarsu“ odhajali iz dvorane. Krščanski socialci so pričakovali, da jim bodo mokračci s pametnimi razlogi v mirni besedi pojasnili svoje stališče, a mokračci so vedeli, da pametnih razlogov za svoje trditve nimajo, in zato so si pomagali s krikom in psovanjem, kakor je to navada le pri pouličnih barabah.

Sedaj šele je mogel začeti g. dr. Matek s svojim govorom: Čudno je, da se je vlada odločila za povišanje sladkornega davka, ki tako občutljivo zadene posebno delavsko ljudstvo. Če hoče vlada novih davkov, naj jih nastavi na razkošnosti kapitalistov, na športe, na borzo. (Burno pritrdjevanje.) Vlada skrbi za kapitaliste, a ne tako za delavce. Ravno na pr. glede sladkorja: sladkornim tovarnarjem daje premij na milijone, da lahko izvažajo v inozemstvo sladkor prav ceno, a doma obdačuje sladkor. V inozemstvu se kupuje avstrijski sladkor za polovico ceneje kakor pri nas doma. Ako bi imeli državni zbor, moral bi se ta davek odobriti v njem, a sedaj ga je izdala vlada s § 14. Gotovo bi ga državni poslanci odklonili. Sokrivci pri tem davku so torej tudi iste stranke državnega zbora, ki so s pretepanjem in raz-

Listek.

Jeruzalemsko romanje.

(Piše prof. J. Zidanšek.)

(Konec.)

26. Na otoku Cipru; iz Larnake v Trst; dva nauka in sklep.

Veseli me preljudi rojaki, da še enkrat lahko spregovorim kratkočasno besedo o svojem potovanju po jutrovskih deželah; a to moje poročilo je pač zadnje ali sklepčno. — Kdor ima zemljevid pri rokah in naše romanje po njem zasleduje, bo hitro uganil, katero slavno deželo smo se hoteli obiskati, ker smo zdaj bili precej blizu nje — otok Cipr; 9. majnika ob 8. zvečer smo odplovili iz Bejruta in ob 6. zjutraj smo že bili na Cipru, ki je bil naša zadnja in kratka, samo 6 ur trajajoča postaja. Ciperski otok je v vzhodno-severnem kotu sredozemskega morja in približno tako velik, kakor kranjska dežela; prebivalcev šteje 200.000 in sicer večinoma krščanskih; toda katoličanov z Maroniti vred je samo 1000. Ob Kristusovem času so otoku zapovedovali Rimljani; v srednjem veku so ga dobili v svojo oblast krščanski križarji, pozneje Benečani in nazadnje Turki

do današnjega dne; samo da je bil l. 1878. Anglež tako dober (?) in je prevzel oskrbnitvo celega otoka; seveda se pri tem ni bati nikakšne zgube, ker Anglež je prava kramarska duša, ki ne stori ničesar zastoj. Sicer je pa nam to angleško pokroviteljstvo bilo všeč, ker je zdaj vsaj vse lepše urejeno in bolj snažno, kakor v deželah pod turško vlado. Ciperski otok že od nekdaj slovi radi svoje rodovitnosti in radi obilne izvrstne rude, posebno bakrene, ki ima od tod svoje ime (lat. cuprum, nemško Kupfer). Preden je Turek prišel v deželo, bili so ljudje pridni in delavni, pa tudi bogati; takrat je na pr. dobila navadna meščanska nevesta doto, ki je bila več vredna, kakor vse dragocenosti francoskega kraljevega zaklada; a pod Turkom se vse zanemarija, trgovina, poljedelstvo in vinoreja.

Seme krščanske vere zasejalo se je na Cipru po tistih kristjanih, ki so bili iz Jeruzalema tu sem pribežali po smrti prvega mučenika sv. Štefana; pa vernike potrdila in posamezne cerkve ustanovila sta še le sv. app. Barnabas in Pavel, ki sta na prvem apostolskem potovanju najprej pridgala na tem otoku, kjer je bil Barnabas doma. V djanju apost. (13. 4. 5) beremo: «Ondod sta se po morju peljala na Ciper; in ko sta prišla v Salamina, sta oznanovale Božjo besedo po

judovskih shodnicah. Imela sta pa tudi Janeza (evangelista Marka) v službi.» Razvaline Salaminske kažejo se dandanes blizu mesta Famagosta na vzhodni strani otoka, katerega sta sv. apostola celo obhodila do mesta Pafos (dandanes Bafa) na nasprotni ali zapadni strani. Vsled njune pridige spreobrnil se je rimski poveljnik Sergij Pavel in nekateri menijo, da se je apostel narodov od zdaj naprej imenoval Pavla in ne več Savla, v spomin na ta velevažen dogodek. Nekega tamošnjega čarovnika, ki se je ponašal z imenom sin Jezusov, imenoval je sv. Pavel sina satanovega in ga kaznoval z telesno slepoto, ker je ljudi zapeljeval in utrjeval v duhovni slepoti.

Glavno cipersko mesto je zdaj Nikozija, ki je pa daleč proč od morskega brega; zato se mi nismo oglasili v tem, ampak v pomorskem mestu Larnaka, ki je za dobro polovico manjše. Našli smo tu dve katoliški cerkvi, v katerih so še mogli nekateri romarji maševati; oo. frančiškani imajo zavod ter šolo za dečke, sestre sv. Jožefa pa za deklice; tako lepe frančiškanske cerkve kakor je tukaj, še menda dozdaj nismo nikjer videli na jutrovem. V grški cerkvi sv. Jurija kažejo razkolniki drugi Lazarjev grob; pravijo namreč, da se je Lazar nevernim judom tu sem vmaknil, ko ga je bil Kristus od smrti obudil;

grajanjem onemogočile redno državnozbornsko delovanje. (Pritrjevanje). In med temi strankami se je mimo nemških narodnjakov odlikovala socialdemokratska stranka. (Klici: Tako je, tako je!) Tudi ona je kričala, divjala ter razbijala v državnem zboru, da je bilo vsako delo nemogoče. S tem se je potisnil vladni § 14 v roke, s katerim se je izdal sedaj novi sladkorni davek. Smešno, neresnično in zlobno je torej, ako socialdemokratje razglašajo, da krščansko-socialna stranka je zakrivila sladkorni davek. Socialdemokrate peče zdaj že vest, da so sokrivci na povišanju tega težkega užitninskega davka, zato bi radi sedaj zvrnili krivdo na druge rame. A zaman je njih trud. Krščanski socialci so bili vedno proti povišanju tega davka, kakor so sploh nasprotni vsemu, kar ne pospešuje blagostanja trpečega delavskega stanu. (Dolgotrajno viharo pritrdjevanje.) Na to se je še sprejela govorovi vsebini primerna resolucija.

Po poročevalčevem govoru nastopili so še nekateri krščanski socialci s kratkimi stvarnimi besedami, a tudi jeden socialdemokrat (nekateri še so ostali pri zborovanju) se je oglasil, a ker se niti ni znal razločevati med krščanskimi socialci in nemško konservativno stranko, se je le popolnoma osmešil. Proti sedmi uri je zaključil predsednik zborovanje in izrazil zahvalo mariborskim krščansko-socialnim delavcem, ki v treznem političnem mišljenju in nastopanju visoko nadkriljujejo razdivjane in razgrajajoče mokrače.

Štajarski slovenski delavci.

Od zadnjih državnozbornskih volitev se je mnogo storilo za stanovsko združevanje spodnještajarskih slovenskih delavcev. Izmed večjih naših mest zaostaja še le Ptuj, kjer se nič ne stori za delavske kroge. V Celju in Mariboru pa vrlo napreduje delavsko gibanje. Izven mest po deželi je menda najmočnejše delavsko družabno življenje po dravski dolini. Upati smemo, da bo pri prihodnjih državnozbornskih volitvah slovensko delavstvo v peti kuriji odločilen faktor. Čeprav še niso delavci po dravski dolini povsodi združeni v posebna društva, vendar so njih čustvovanja (simpatije) na strani krščansko-slovenske delavske organizacije. Nemški krogi ne store za delavce popolnoma nič, ampak jih mirno vestjo prepuščajo židovski socialni demokraciji. Sedaj je zastopnik pete kurije v državnem zboru Nemec, toda če bo tudi prihodnjič, to je veliko vprašanje, kajti tudi delavcem

bil je bojda na ciprskem otoku v mestu Citium škof in tudi tukaj pokopan, a njegovo truplo so neki odnesli Benečani. V larnaskih krémah dobilo se je izvrstno sladko ciprsko vino in sicer iz začetka prav po ceni; ko je pa več romarjev prihajalo, se je vino hitro podražilo. Spominjam se, da so si naši ljubi koroški romarji kupili velik vrč dobrega vina z namenom, da ga vzamejo na svoj dom; ker so pa pozneje zvedeli, da bi bilo treba v Trstu mnogo colnine plačati, so ga rajši sami spili, na ladiji so se par večerov slišale vesele pesmi, ker koroški romarji so bili dobre volje. Ker sem že pri Korošcih, naj še omenim, da je bila ta dežela v naši romarski družbi prav dobro zastopana po 7 krepkih možih na pr. gosp. prošt Plešušnik, okrajni glavar Šuster in profesor Koh iz Beljaka. A iz cele Kranjske je bila samo ena ženska, gospa Gšmajdler iz Ljubljane. Kranjci so menda že slutili, da bodo kmalu uprizorili posebno romanje.

V torek opoludne bili smo zopet vsi zbrani na krovu našega nam že jako ljubega parnika «Urano»; na njem je zdaj bilo, da se še sklep našega potovanja dobro dovrši, ker celih 5 dni ga nismo več zapustili, dokler namreč nismo stopili na evropska in ob enem avstrijska tla v Trstu. Pri odhodu iz Cipra bili so vsi romarji zelo veseli in sicer

prijazni nemški volilci se bodo morali ozirati na slovenske volilce dravske doline.

Gole fraze obmejnih Slovencev.

V nedeljo dne 6. avgusta so kranjski liberalci zborovali v Starem trgu pri Ložu. Deželni poslanec g. Božič je izrekel v svojem govoru tudi te-le besede: «Pri tej priliki se ne more zamolčati, da so se obmejni Slovenci glede sprave (med liberalnimi in katoliško-narodnimi poslanci) kaj čudno vedli. (Klici: Jako čudno!) Ko se je sprava sklepala, rotili so nas na vse možne načine, naj jo podpišemo, naj jim pomoremo; a ko so klerikalci snedli svojo besedo in poteptali spravo (ker liberalci niso hoteli pretrgati zveze z nemškimi veleposestniki), tedaj niso imeli niti najrahljše grajalne besede za to početje (Klici: To je značilno!), kar mora napraviti utis, da so bili tudi njihovi obupni klici **gola fraza!** (Posamezen ugovor: Ne, fraza niso bili. Živahni protigovori in klici: Božič ima prav!)» Naši obupni klici so torej le gola fraza! Tako more govoriti samo Slovenec, kojega narodnost je postala bankrotna, take izjave more delati le ona slovenska stranka, koji služi beseda narodnost samo v sebične namene. Vemo sicer, da politično obzorje Božičevo ne presega niti mej njegovega volilnega okraja, kamo da li meje kranjske dežele, vendar tudi to je znano, da je Božič poslušen avtomat in pokorno trobilo liberalne stranke. Štajarci si hočemo zapomniti stranko, ki izjavlja po svojih poslancih, da so naši obupni klici le — gola fraza.

Avstrijski Nemci.

Plačani prusaški agentje in kratkovidni nemški poslanci so vstrajno hujskali nemško ljudstvo proti vladni v Avstriji. Sedaj jim gre setev v klasje. Nemškega ljudstva se je prijel prekucijski in protiaustrijski duh, da se ga zmernejši Nemci sami boje. Zadnji teden je prišlo na pr. v Solnogradu do krvavih izgrediv. Reda policija ni mogla več vzdrževati, vojaški bajoneti so morali priti na pomoč. Odločilni krogi bodo kmalu uvideli, če že niso, da so le Slovani zanesljivi avstrijski državljani in le z njimi bo treba vladati.

Wolf jo je skupil.

V nedeljo je imel pretepaški poslanec Wolf zaradi neke razžalitve dvoboj z nemškim poslancem Křepekom. Wolf jo je pošteno dobil. Težko ranjen v obrazu mora sedaj ležati, a njegovi pristaši žalujejo, ker je mojster vseh nemških pretepačev našel še večjega mojstra. Nemškemu narodu pa se mora častitati, da ima toliko izbornih pretepačev!

najprej zato, ker nam je dozdej vse tako srečno steklo in se nam nikjer ni pripetila huda nesreča; v Damasku bila sta sicer dva romarja precej nevarno zbolela; a ko smo mi odhajali, sta se le posilila in se nam tudi pridružila. Veselilo nas je drugič tudi to, da smo imeli že za seboj take kraje, v katerih prebivajo naši sovražniki in kjer se še zelo šopiri satan in njegovo kraljestvo; v Bejrutu in Damasku smo to dovolj čutili in se radi vmaknili mohamedanom nevernikom. Najbolj nas je pa navduševala in osrečevala misel, da se zdaj naravnost peljamo — domu, da je mila domovina naš cilj, kjer naši ljubi že nestrpno čakajo naše vrnitve. Kdor je že bil v daljnih krajih, kjer se govori nam neznan jezik in se nihče ne briga za ubogega tujca, ve, kaj se to pravi, delj časa ločen biti od ljube domovine. Nek tirolski duhovnik mi je na tistem potožil, da še nikdar ni bil tako žalosten kakor zdaj, ko že več tednov ni gledal domačih visokih gora in bujno zelenih planinskih livad. Ogru zopet se pa v tujini tako toži po njegovi žalostni pusti, da zbolí samega koprnenja po rojstnem kraju; zares ljubo doma, kdor ga ima.

Dež za solncem mora priti, za veseljem žalost biti; tudi na ladiji ni dolgo vladalo veselje, ker že v sredo oglasila se je huda nevolja — morska bolezen. Nekateri so mis-

Ruski car ne bo odstopil.

Ker je francoski minister zunanjih zadev Delkase pretekle dni obiskal Petrograd, da se je razgovarjal in posvetoval z ruskimi ministri o važnih zadevah rusko-francoske zveze, podtikali so Rusom sovražni listi najneumnejše namene Delkasejevemu potovanju. Pisali so, da hoče ruski car Nikolaj odstopiti in Delkase je potoval v Petrograd, da ga pregovori, če še mogoče. Seveda je vse to zlagano. Angleži in Nemci namreč z zavistjo gledajo, kako mogočno in neprestano napreduje velika slovanska država na severu, in zato trosijo najbolj abotne vesti v svet, da bi škodovali dobremu imenu Rusije.

Dopisi.

Z Murskega polja. (Kmečke zadruge na Murskem polju.) Kdor ljubi kmeta in celi svoj narod, bere z veseljem «Slov. Gosp.», ker nam med drugim prinaša podučljive članke za kmečke zadruge. Povsod se jih veselimo, ker po njih upamo najboljše prihodnosti ter kmečkega blagostanja. Z zadrugami smo si nakopali sicer novih skrbi, vendar bomo jih radi prenašali. Dozdaj so posamezni «špekulanti» gledali, kako bi si pomagali oni in ni jim bilo mar, da je kmet trpel škodo in vedno bolj globoko propadal; zdaj pa bodo začeli «špekulirati» kmetje v svojo korist, a če «špekulanti» ne bodo mogli shajati z dosedanjim kruhom, pa se naj lotijo česa drugega. Sicer pa še ne bodo trpeli tolike škode, kakor se je bojijo. Kruha bo imel dovolj vsak, ki bo hotel in mogel delati.

Hvala Bogu, da se pri nas povsod pomáljajo zadruge, kakor globanje po toplem dežu. Nas začetnike še teži ena skrb, namreč kako naj začne novo ustanovljena zadruga delovati? Blaga dobimo lahko dovolj skoz noč, toda komu ga bomo prodali. Vemo, da so kupci, vendar mi ne vemo, kje da so? Prekupce najdemo že, vendar zadruga nema namena, da bi skrbela prekupcem za blago. To bi bila tudi njena poguba, ampak zadruga mora spraviti blago od kmeta naravnost istemu, ki ga povzije ali porabi. Zato bi bilo treba zadržnih novin. Ne mislim pa, da moramo ustanoviti nove take novine. Kar gre v javnost, to je že do zdaj objavljaj naš vrli «Slov. Gosp.» na Štajarskem in «Mir» na Koroškem; na Kranjskem pa bi morebiti za to bil najboljši «Kmetovalec». Če pa kdo ve še za kaki boljši svet v tem oziru, prosim naj blagovoli objaviti.

lili, da se jih drugokrat ne bo lotila, ker so jo že poprej voljno prenašali; a ona se ni zmenila za tako prevdarjanje, ki menda velja le za bolezní na suhi zemlji; 11. majnika je bilo skorej vse boleno in mnogo živeža se je prihranilo, ker k mizi jih ni prišlo toliko, kolikor je prstov na roki. Jaz sem ležal ves ljubi dan kakor v omotici v svoji kabini in sem se zibal z ladijo vred; hujših nasledkov pri meni ni bilo, pač pa je mnogo trpel moj ogrski tovariš; on je tako oslabil, da se nam je vsem v srce vsmilil, a pomagati mu nismo mogli. Čeh pa je znal dobro prikrivati svojo nadlogo; ni stokal in ni nič govoril; samo enkrat je izrekel zelo pomenljive besede: Jaz ne maram več videti tega gnjusnega morja. Z Ogrm sva to dobro razumela in tudi sklepala, da najin češki tovariš ni brez uzroka okoli polnoči dvakrat vun šel in še precej naglo. Najbolj me je to dirnilo in osupnilo, da ko sem zopet k mizi k skupnemu obedu prišel, so me drugi popraševali, kje sem prejšnji dan bil, ali so me zobje tako hudo boleli?!

Prve dni se seveda nismo vozili po tistih morských krajih, kakor poprej v Afriko, ampak mnogo višje; pod malo Azijo in grško deželo plovili smo proti zapadu in skorej ves tretji dan gledali smo otok Kreta in njegova mesta na severni strani. Pri grškem

Za notranje gospodarstvo pa, kar ni treba zvedeti prekupcem, naj naznanja Zveza kmetijskih zadrug posameznim zadrugam.

Zato naj toraj skrbijo dotične novine in »Zveza«.

Na Murskem polju bi radi zvedeli naravnostnega kupca na pr. za jajca in kuretino, potem za zrnje, za surovo maslo, za najboljše tovarne za obleko in ktere so v slovanskih rokah itd.

(Iz Lehna pri Ribnici. (Shod podružnice sv. Cirila in Metoda) se je vršil prav sijajno. Volil se je nov odbor, kateri bo, kakor se je to do zdaj zgodilo, z vsemi močmi skrbel za zlahten procvit te podružnice. Nepričakovano veliko ljudij se je zbralo na tem shodu. Odlični gostje so prišli iz Ruš, iz Sv. Lovrenca, iz Marnberga, da celo od Sv. Duha na Ostrem Vrh prišlo je z gospodom nadučiteljem več navdušenih posestnikov. Tako je prav! Treba nam je, da se združujemo, da se vedno bolj in bolj spoznavamo. Dobro volje je treba in pa združenih moči, da se vrlému Slovencu nikogar bati ni.

Slišalo se je več lepih govorov in med njimi se je odlikoval slavnostni govor dr. Gregoriča. Koroški Slovenec Poljanec je navdušeno nagovoril navzoče goste, da vsak po svojih močeh blagohotno nekaj daruje za šolo na Muti. In res, dosegel je lep uspeh. Kako bi pa tudi ne! Saj smo bili vsi vneti za dobro stvar. Veselili smo se pa tudi, ker smo slišali krasno petje mešanega pevskega zbora. Nad vse pa nas je očaral imenitni tamburaški zbor pod vodstvom velezaslužnega gosp. učitelja Breznika. Planinske rože iz Ribnice in Lehna svirale so tako lepo, da je bilo res prav kratkočasno. Da bi le še večkrat in na večih krajih nastopili ti vrli tamburaši v čast in slavo slovenskega imena.

Žetale. (Naše razmere.) Motili bi se, ako bi mislili, da v našem mirnem žetalskem kraju nimamo nadlog, ker se nikdo javno ne pritoži. Objavil jih bom samo par, katere nas najbolj tlačijo, morda obudim sočutje ali pa tolažbo; pomoč je skoro nemogoča. Dosedaj nam je trtna uš še prizanašala, pokazala se je le tu in tam; letos pa se je pokazala po svojem pogubonosnem delovanju splošno po vseh naših gričih, tako, da brezdvomno bodo vse trte v dveh letih popolno vničene. Najbrž da je tako topla zima ugajala temu mrčesu. Imamo že sicer nekaj novih nasadov, pa to je še kapljica proti morju starih vinogradov.

Kar je pognalo še grozdja, vzamejo pa druge uime; plesnjivec se je že lani v prvič

pokazal, letos pa se je že tako udomačil, da nam preti, ako se mu krepko ne bраниmo, vso trgatav uničiti. Res smo pridno žveplali in škropili. Dne 24. julija je prihrula popoldne strašna nevihta s točo, ter nam pobrala še to, kar je nam obetalo kaj dohodkov. Da bi streljanje točo pregnalo, je popolno prazno delo, tako vsaj smo se pri nas prepričali že lani in letos; ker ravno v obližju strelne postaje toča najhuje pobije. Tudi na kakšen napredek v narodnem oziru pri nas ni misliti, dokler vleče od Rogatca in Slatine nemška sapa. Imamo sicer odličnih mož, pa so preveč mirni, da bi se z nasprotniki borili; ko bi pa bil le kateri, da bi jih vnel, bilo bi vsega tega konec; in mi bi stali na slovenskih nogah med prvimi.

Iz Haloz. Čimdalje redkejši postajajo možje, ki so videli našega naroda preporod, ki so s paznim očesom sledili vsem tužnim in veselim dogodkom v domovini, ki so imeli osebnost in prijateljske zveze s takratnim majhnim številom navdušenih rodoljubov.

Srečni ti sivi starčki, ki se radujejo na večer svojega življenja znatnega napredka Slovencev, če tudi še ne gledajo zaželjene zlate politične dobe! Tak mož je vlč. gospod Škender Sovič, župnik pri Sv. Trojici v Halozah. Obhajal je slovesno dne 27. julija svojo zlato mašo. Mnogo prijateljev mu je prišlo od vseh strani častit. Veselili smo se z zlatomašnikom, ker smo ga našli v 79. letu še tako duševno in telesno čvrstega. Občudovali smo njegov živ spomin; strmeli smo, kako gladko še govori latinski, francoski in mažarski. Zeleli smo mu iz vsega srca, da bi užival še mnogo let prijetne spomine na preteklost in zrl mirno v bodočnost z vrhunca svoje starosti; naj ga ne zadenejo besede: senectus ipsa morbus! Črnogorski.

Iz Ljutomerskega okraja. (Bodočnost naše konjereje.) Naša konjereja, ponos murskega polja, je v veliki in taki nevarnosti, ki jo bode gotovo zelo oškodovala, če ne uničila. Pred nekaterimi leti še so potrebovali naše konje v daljnih mestih, celo v Parizu so jih nekateri prekupci pošiljali. Rabili so je za tramvaj ali konjsko železnico, za gospodsko kočijo in za fjakarja. Kdor pa stopi danes v veliko mesto, vidi, da tramvaj ne potrebuje več konjev in da se tudi gospod vozi že s kočijo brez konja — z avtomobilom. Dne 26. julija t. l. je neki dr. Stern se peljal s takovim vozom celo čez Štillsko sedlo na Tirolskem t. j. 2645 m visoko, tako da je dokazano, da se tem novodobnim kočijam tudi strmina več ne upira. Te kočije vozijo po 45 do 50 km na uro. Kakšna brzina

je to, se vidi, če povemo, da je iz Ljutomera v Radgono 26 km in vlak na tej progi vozi eno uro 20 m. Tudi fjakarjem se žuga, da se bodo povsodi uvedli avtomobili (jeden stane 800—900 gld.) in v Parizu je ena sama akcijska družba postavila na cesti 600 taci voz, katere goni plin ali bencin. Gotovo je, da danes tudi ti vozovi še niso popolni. Neprijeten duh, ropotanje in tresenje še nekatere gosposke ljudi plaši pred tem vozom. Pa skoro vsaki dan čujemo o novih boljših iznajdbah. V kratkem bode prišlo do tega, da se bode elektrika porabljevala tudi v teh vozovih kot gonilna moč. Potem pa je ravno tako gotovo, da se bode konj rabil samo še pri prav veliki gospodi, za kmetiško delo in za vojake. Toda stoj! Na Angleškem delajo resne poskuse artilerijo tako predelati, da bi tudi topove vozili z avtomobili. V bodoči pariški razstavi se bodejo videli tudi taki topničarski vozovi.

Iz tega pa sledi, da mora murski poljanec pravi čas misliti na izprembo dosedanjega gospodarstva v konjerejo. Gledati bode moral na to, da redi le malo, a prav lepih ali pa zelo težkih konj ali pa — kar bode še boljše — da se vrže z vso pridnostjo na govedorejo. V ta namen bode treba skrbeti v prvi vrsti za zboljšanje krme in posebno za osušenje močvirnih travnikov. Z veseljem moramo pozdravljati trud kmetijske zadruge na Cvenu, ki je začela v tem oziru skrbeti za temljit poduk. Naši kmetje pa naj se zdaj uče, dokler je čas in po naukih naj ravnaajo.

Razne stvari.

Iz domačih krajev.

(Mariborski krščansko-socialni delavci) napravijo prihodnjo nedeljo dne 13. avgusta izlet v Ruše. Že predpoldan bo tamkaj za delavce služba Božja, popoldne pa prosta vrtna zabava. Delavci in vsi prijatelji krščansko-socialnega gibanja se vabijo, da se v obilnem številu udeležijo izleta. Krščansko-socialna ideja naj zmagovito nastopa po prekrasni dravski dolini!

(Na premnoga vprašanja) odgovarjamo, da bo naš podlistek »Jeruzalemsko romanje« ki se z današnjo številko končuje, izšel kmalu v posebni knjigi. Čisti dohodek knjižice, ki bo jako okusno opravljena, je namenil blagi pisatelj in izdajatelj družbi sv. Cirila in Metoda. Zanimiva vsebina in rodoljubni namen bo gotovo nagnil verne in zavedne Slovence, da se požurijo z nakupo-

predgorju Matapanu smo prvokrat zopet zagledali Evropo in hitro potem smo bili tudi že na starem tiru, kjer smo jonske otoke pozdravljali kot svoje znance. Pri Krfu smo se seveda ozrli na beli cesarski grad Ahilejon, ki lepo čepi sredi gorovja; bral sem, da so rajno preblando cesarico Elizabeto vedno spremljali morski golobi, kedar se je na ladiji iz Trsta tu sem vozila; pa vsakokrat bil je vmes eden črn galeb in ona je rekla: Ta je moja usoda, ta pomenja mojo smrt! — Kaj nenavadnega se nam ni pripetilo na tej 5dnevni vožnji, ampak se je vse na ladiji vršilo redno; opravljali smo svoje molitve in Šmarnice, duhovniki pa tudi daritev svete maše; sicer smo se pa kratkočasili, kolikor je bilo mogoče. Samo dvakrat smo se bili prestrašili, ko je parnik po noči naenkrat obstal sredi morja; bali smo se, da ne bi bili kam zavozili na kakšno morskno sipino, kakor se to večkrat zgodi v adrijanskem morju. Šel sem na krov, da spoznam ali poizvem uzrok, pa vse zastoj; ladija je stala in se po strani zibala, spodaj pri stroju so pa pomorščaki razbijali, da je bilo kaj; noben človek ni vedel pri čem da smo, pa najbrž se je bilo nekaj pokvarilo. Čez eno uro je parnik strašno strepetal in se začel počasi mežiti; polagoma pa je celo okrevljal in zopet mogočno rezal morske valove.

Blíže ko smo prihajali Trstu, tem živahneje je bilo na ladiji, pa tudi na morju; srečavalo nas je mnogo velikih parnikov ter manjših bark in cele trume morskih rib t. j. delfinov so nas spremljale in zasledovale; ta riba sme se imenovati morská svinja, ker čaka na kuhinjske in druge odpadke, ki prihajajo z ladije; najbolj čudno zdelo se mi je to, da so celo nad vodo poskočile za našim parnikom; delfini imajo debelo glavo in so dober meter dolgi. V nedeljo 15. majnika smo srečno dospeli v Trst; hvala Bogu, jeruzalemsko romanje je dovršeno. Utrujeni bili seveda smo vsi in mnogi precej slabotni, toda živi smo le vsi ostali. Veliko romarjev odpeljalo se še je isti dan po železnici v svoje domače kraje; nekateri so še ostali v Trstu, drugi pa so romali na Trsat, Mater Božjo zahvalit za njeno pomoč na tem znamenitem potovanju. Ko sem se vrnil v Maribor, me niso skorej več poznali moji najboljši znanci, ker sem bil v licu ves zagorel in zaraščen; kdor namreč na jutrovan nima mustač (rus ali brk), ni gospod in ne velja nič. Le počasi sem se zopet privadil evropskemu podnebjju in tukajšnemu življenju; a v duhu sem še več tednov romal po jutrovih deželah. To pa rečem, da v svojem življenju še nisem okusil toliko duhovnega veselja in srčne tolažbe, kakor tiste dni, ko sem bival

v sveti deželi in pa zdaj, ko sem Vam preljudi rojaki poročal o svojem potovanju. Mene je sicer romanje mnogo stalo, (blizu 1000 gld.), pa spomina na Jeruzalem in druge sv. kraje bi ne prodal (ako bi mogel) ne za več ti-sočakov, ker jeruzalemsko romanje je za duhovnika neprecenljive vrednosti.

Preden sklenem, naj še povem, kaj sem se na potovanju posebnega naučil. Dva glavna nauka posnamem lahko iz svojega jeruzalemskega romanja. Prvič sem se prepričal, da je ta nekdanj tako lepa in rodovitna judovska dežela z judovskim ljudstvom vred od Boga strašno kaznovana in prokleta. Sicer sem dobro vedel, da je Jehova zapustil in zavrgel izvoljeno izraelsko ljudstvo; nisem pa pomislil, da se kaže jeza Božja na vsakem kosu, v vsakem mestu in na vsakem griču uboge sv. dežele. Spominjam se, da se duhoviti krščanski pisatelji v svojih učenih knjigah pogosto začudeni poprašujejo: Zakaj je neki Bog pripustil turško vero ali zakaj pripuščá previdnost Božja, da se kriva Muhammedova vera še tako šopiri po svetu? Ker se ničesar ne zgodi slučajno, zato nam je tudi tukaj iskati modrega namena. Kar se mene tiče, našel sem na svojem romanju dovoljen odgovor; Turki so bili poslani kot šiba Božja za neverne jude, da jih kaznujejo in preženejo, njihovo deželo pa posedajo in

vanjem. Knjiga bo imela tudi krasne slike, a vkljub temu bo cena jako nizka. Podrobnosti se naznanimo, ko ko knjiga izdana, kar se zgodi v najbližji prihodnosti.

(**Iz šole.**) Na mestni deški šoli v Ptujju je imenovan stalnim podučiteljem Fr. Mühlbauer (rodod. Prus); podučiteljski suplent pri Sv. Vidu pri Šmarju, Martin Krajncič je imenovan stalnim podučiteljem; v Remšniku pri Marenbergu je imenovan stalnim podučiteljem Ig. Kaffu; podučitelj F. Zinauer je premeščen od Zgornje Sv. Kunigunde k Sv. Jakobu v Slov. gor.

(**Umrli**) je dne 2. avg. v Kalksburgu pri Dunaju jezuit o. Guido Ferrari. O. Ferrari je mlajšim duhovnikom lavantinske škofije dobro znana oseba, ker je l. 1893. o Veliki noči vodil za bogoslovce duhovne vaje. Priporoča se v pobožno memento!

(**«Adijo, le zdrav nam ostani!»**) Že dolgo so vadili Slovenjgradčani to narodno pesem, toda še le koncem julija so jo mogli zapeti, ker še le sedaj je odhajal gosp. Zoff. Gospodu Zoffu so odvzeli vodstvo okrajnega glavarstva v Slov. Gradcu ter ga poslali na politično ekspozičuro v Konjice. Pravijo, da ta prestava ne pomeni povišanja. Vodstvo okrajnega glavarstva v Slovenjem Gradcu se je izročilo c. kr. nadkomisarju g. Čapeku iz Ptujja.

(**Shod volivcev.**) ki ga je državni poslanec dr. Lav. Gregorec za zadnjo nedeljo sklical v Slivnico, se iz prej neznanih krajevnih vzrokov ni vršil.

(**Imenovanje.**) Gospod dr. Jožef Povalej je imenovan stalnim finančnim konceptistom za Štajarsko.

(**Duhovne vaje**) za lavantinsko škofijo se vršijo od 21. do 25. avgusta v Mariboru. Vodil bo jih jezuit.

(**Za kmetijske zadruge.**) Kakor čitamo v slovenskih časnikih, povprašujejo kranjska konsumna društva po Hrvaškem za žitne trgovce. Mi jih pa opozarjamo na naše zadruge po žitornih krajih. Slišimo, da se bo v začetku septembra osnovala zveza kmetijskih zadrug, ki bo vodila vse kupovanje in prodajanje zadrug. S tem dobijo zadruge še le pravo moč in življenje.

(**Mariborske novice.**) Dne 7. avgusta je umrl dr. J. Stöger, dobroznan mariborski zdravnik. — Dne 6. avgusta so našli v nekem tukajšnjem hotelu nekega gosta iz Serajeva mrtvega v postelji. Zastrupil se je. — V perivoju pred Gödelovo hišo se je obesil dne 7. avg. viničar Tomaž Klemensberger. — Dne 9. avg. je branjevka Ana Šolc umorila po kratkem prepiru svojega moža, da ga je

dregnila z nožem med pleča. Mož je bil pri priči mrtve. Ženo so zaprli.

(**Iz Petrovč.**) Poroča se: dne 4. junija t. l. na novo enoglasno županom izvoljen Anton Koren iz Petrovč, obč. svetovalci Jurij Planinšek iz Levca, Franc Fridrih iz Kasez, A. Vizjak iz Liboj in Jakob Roter iz Dobrišnevasi so dne 26. julija t. l. na poziv slavnega c. kr. okr. glavarstva v Celju storili tamkaj prisego, da bodo zvesto izvrševali občinske posle. Imenovane je itak želja delovati za blagor občine na podlagi gesla: «Vse za vero, dom, cesarja!» — Dne 2. avgusta t. l. je umrl Franc Jarh, mnogoletni marljivi in zvesti cerkvenik slavnoznane romarske cerkve M. B. v Petrovčah. Priporoča se vsem znancem in romarjem te cerkve v blag spomin!

(**Rok Drofenik.**) znani socialni demokrat, je odstopil od socialne demokracije. Spoznal je njene zmote.

(**Na Teharjih**) je bilo zadnje zborovanje zelo zanimivo v raznih ozirih. J. M. Križnik je govoril o sladkornem davku: da smo zoper njega vsi, a da so ga zakrivali ravno tisti, ki sedaj najbolj hrlijo in krulijo zoper njega. Gospod Karlovšek je razlagal, kedar in kako se napravi oporoka. Žal, da je bilo poslušalcev sicer mnogo, a več rut nego klobukov. Jako zanimiva je bila igra «Samoglavka». Čuditi se je, kako se kmetijske deklice tako izvrstno naučile in ne da bi jih bil kdo kako vadal, same zadenejo krasno svoje uloge. Tudi se neso dale zmotiti, če prav so bili poslušalci okrog in okrog njih in bili živahni. —

(**Potres**) je bil pretečeno soboto jutraj blizu pol osme ure v marnberškem okraju.

(**Velik jok**) je nastal pri marnberških Slovencih, ko izvedo, da je gospod Zoff odrinil iz Slovegradca. Jokali pa se niso vsled žalosti ampak vsled nezmerne veselja, da jim ne bo več prepovedaval shodov in ne več meril soban, kakor je to v Vuzenici storil. Radovedni smo, če bo tudi vse Konjičane hotel spraviti pod nemški klobuk.

(**Iz Celja.**) Na slovenske paralelke v Celju pride kot profesor g. M. Kožuh, dosedaj na učiteljsku v Kopru. — Gsp. dr. Fr. Mohorčič, sodni pristav v Gornjem gradu se je zadnji ponedeljek poročil z gospico Milico Baševo, hčerko notarja g. Lovra Baša.

(**Tiskovna svoboda.**) Zadnjo številko «Domovine» zaplenilo je celjsko okrajno glavarstvo zaradi novice «Iz Mihalovca», kjer se pripoveduje o neki ondodni nemčurski gostilničarki ter nasvetuje otvoriti tam narodno gostilno. Wolfovi pristaši po Spodnjem Štajlju poskakujejo veselja, ker se slovenski listi pridno zaplenjajo.

dni vidijo, da še žrebelj vedno tiči in ruska podoba na steni visi, se pritožijo pri Rusih; toda ti se jim zoperstavijo rekoč: Kaj pa hočete? ali ne veste, da je stena naša? ako bi vi bili prepričani, da je vaša, bi nam nikoli ne bili dovolili ne žrebelja v njo zabiti in ne podobe obesiti; in glejte, na ta način zgubili so katoličani kos dvorišča pri cerkvi Božjega groba. Čast krotkim duhovnim sinovom in hčeram sv. Frančiška!

Dovršil sem svoje popotne črtice in želim, da se moji ljubi rojaki, kedar jih prebirajo, udeležijo obilnega veselja, ki ga je meni povzročilo jeruzalemsko romanje. Spominjal sem se na Božjem grobu in na Kalvariji dobrega in vernega slovenskega ljudstva in zato tudi prosim Vas verni Slovenci in pobožne Slovenke, da se spominjate mene véasi v svojih molitvah; bojim se namreč, da ko drugim pripovedujem o Jeruzalemu, ne bi sam zgrešil nebeskega Jeruzalema. «Milost Gospoda našega Jezusa Kristusa in ljubezen Božja, in deležnost sv. Duha bodi z Vami vsemi. Amen» (II. Kor. 13, 13).

Smešničar.

Jasen odgovor. Sodnik: «Kako dolgo ste že vdova?»

Vdova: «Odkar mi je umrl mož.»

(**Nova zadruga.**) Kmetijsko društvo pri Sv. Emi bo imelo 13. t. m. svoj izvanreden občni zbor in sicer ob 3. popoldne v čitalniških prostorih. Posvetovalo se bode, kako nam je treba nadalje postopati, da bo dosegla zadruga v resnici svoj namen, namreč pomagati ubogemu kmetu iz neznosne revščine in ga obvarovati nadaljnjega zadolževanja, ob enem pa tudi vplivati na njegovo izomiko in značajnost. Res, da deluje za njegovo oliko čitalnica, in da mu prihaja v denarnih zadregah posojilnica na pomoč, a vendar navedena zavoda ne moreta zadoštvati vsem potrebam svojih udov, še manj zadostujeta vsem stanovalcem, ker jih ne moreta vsprejeti med svoje ude. Kmetijsko društvo pa je na podlagi pravil, katera je izdala Gospodarska zveza v Ljubljani, tako osnovano, da bode v zvezi s čitalnico in posojilnico pri modrem vodstvu lahko zadoštvale vsaki navadni potrebi tukajšnjih stanovalcev. Lahko bodo pristopili reveži, ker je delež majhen, bogatinom se ne bo treba sramovati, ker lahko vložijo več deležev, ustrezalo bode revežu, ker bo razprodajalo na drobno kakor konsumna društva, pa tudi premožnejšim, ker bode kupovalo in prodajalo na drobno in debelo, kakor kmetijske zadruge. Poslovanje meni pričeti, ako ne bode posebnih zaprek, 15. avgusta t. l. Zanimanje za ta zavod je veliko po celem okraju in že sedaj šteje nad sto udov.

(**Gospodarski shod v Gornji Radgoni.**) Na Veliko Gospojnico pride veliki prijatelj kmetijskega stanu, gosp. Ivan Kač iz Zalca, v Gornjo Radgono, da bode tudi šentpeterskim poljedelcem razložil potrebo in korist gospodarskih zadrug, kakor je to storil že v Ljutomeru, v Križevcih, v Radenci in v Ivanjcih, kjer so si že povsod osnovali take zadruge, katere morebiti edine bodo rešile našega kmeta gospodarskega pogina in mu pripomogle do boljše prihodnosti. Zategavljajo pa, šentpeterski kmetje, ne ustrašite se daljnega pota, in pridite vsi brez izjeme dne 15. avgusta popoldne v Gornjo Radgono h g. Osojniku; ob 4. uri bo začetek. Ko boste zaslislali za vaš stan tako vnetega g. Kača, kako razumljivo in prepričevalno vam bode vse razložil, boste gotovo vsi želeli imeti tako zadrugo in biti njeni udje, boste gotovo vsi pristopili k tej zadrugi, ki se bode ustanovila za ves gornjeradgonski okraj, zlasti pa za šentpeterčane. Po tem shodu boste nesli domu upanje boljše prihodnosti za vas in za vaše otroke. Kdor pa se bode hotel še po shodu kaj pomuditi pri gospodu Osojniku, bode pa videl in slišal, kako znajo gornjeradgonski Slovenci med seboj veseli biti. Za dobrovoljo in kratek čas se bode že skrbelo. Na ta velepomembni shod so tudi povabljeni vsi prijatelji slovenskega kmeta od blizu in daleč. Torej na svidenje!

(**Napad na hišo družbe sv. Mohorja.**) Tudi v Celovcu so pretekle dni prusaki rogovili zoper § 14. Navrelo je k zborovanju mnogo razne sodrge, a kmalu je vladin zastopnik moral društvu prepovedati, da dalje zboruje, ker je v dvorani postalo prevroče. Nato se je druhal izlila na cesto ter kriče: «Pogin farjem, pogin Slovence!» se valila iz ulice v ulico in na potu pobijajoč šipe takih hiš, ki so ali bivališče duhovnikov ali lastnina Slovencev in sploh konservativnih oseb. Pri tej priliki se je pokazalo, da ljudem te vrste posebno v oči bode lepa hiša naše Mohorske družbe; pred njo so besneli kakor peklenščaki, in šipe so se drobile, kakor bi kdo izsipaval. Mestna policija pa se je porogljivo posmehovala ter na pozive, naj kaj stori, odgovarjala, da ji ni mogoče. Sicer se vsikdar tako vede, kadar prusaki kak «jubelzug» uprizorijo.

(**Griža**) vlada med tukajšnjim konjištvom. Vojski in konji so okuženi. Nalezljivost povspešuje in posreduje brzkone voda, zaradi česar je vojaštvo zapustilo vojašnico ter kampira sedaj pod milim nebom na Tezni. Umrl še je dosedaj samo jeden vojak na griži, kojega so včeraj v mraku pokopali.

jo sčasoma v puščavo spremenijo. Mogoče je sicer in verjetno, da imajo mohamedani po Božjem načrtu in pripuščenju še tudi kakšno drugo imenitno nalogo izvršiti, pa zadostovala bi menda že tudi ta, katero sem ravno kar omenil.

Druga važna resnica pa, na katero poprej nisem tako pogosto mislil in ki se je zdaj vsled romanja pri meni zelo vtrdila, je ta, da je red sv. Frančiška izvanredno velikega pomena in da so njegove zasluge za sv. kraje in torej tudi za katoliško cerkev ogromno velike. Koliko zasramovanja nadlegovanja in trpinčenja so oo. frančiškani v teku večih stoletij v Jeruzalemu prestali, to le samo ljubi Bog ve; na tisoče jih je rajši prelilo svojo krv, kakor da bi se vmaknili nevernikom in krivovercem; le s silo in zvijačo bilo je drugovercem mogoče, iztrgati katoličanom nekatere sv. kraje; boljših varihov bi sv. dežela ne mogla dobiti, kakor so ti ponižni in preprosti redovniki v rjavi halji. Kako Grki ali Rusi proti njim postopajo, razvidimo iz tega le dogodka; razkolniki so imeli praznik in so prisli prosit frančiškane, da bi smeli na dvorišču malo okinčati tudi nasprotno steno, ki je katoliška posest in žrebelj v zid zabiti, da se lahko podoba obesi; v svoji dobrohotnosti so jim oo. frančiškani to dovolili; ko pa čez več